

Üniversite Öğrencilerinde Dismenore Yaşama Durumu ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi*

Evaluating the Relationship between Dysmenorrhea and Personality Traits in University Students

✉ NURDİLAN ŞENER*

✉ SERMİN TİMUR TAŞHAN**

* Bu çalışma, 26–28 Ekim 2017 tarihinde Paris/Fransa’da 32nd Euro Nursing and Medicare Summit’de sözel bildiri (özet) olarak sunulmuştur.

ÖZ

Amaç: Araştırma üniversite öğrencilerinde dismenore yaşama durumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma kesitsel tiptedir. Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinin fakülte ve yüksekokullarında normal öğretimde öğrenim gören 2.426 kız öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini yapılan güç analizine göre belirlenen 772 kız öğrenci oluşturmuştur. Veriler Katılımcı Tanıtım Formu ve Cervantes Kişilik Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, ki-kare, bağımsız gruplarda t testi, pearson kolelasyon testi ve Cranbach Alfa güvenilirlik testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %85’inin dismenore yaşadığı belirlenmiştir. Araştırmada, 19-25 yaş grubu öğrencilerin 18 ve altı yaş grubu öğrencilerden daha fazla dismenore yaşadıkları saptanmıştır ($p < 0.05$). Ayrıca öğrencilerin duygusal dengeden nörotizme doğru ve tutarsız kişilik özelliğinden tutarlı kişilik özelliğine doğru gidildikçe dismenore yaşama durumunun arttığı saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Araştırmada, öğrencilerin çoğunluğunun dismenore yaşadığı ve duygusal olarak nörotik ve tutarlı kişilerde dismenorenin daha fazla görüldüğü bulunmuştur. Sağlık personelinin bu kadar yaygın görülen bu problemin çözümünde kişilik özelliklerinin de dismenoreyi etkileyen bir faktör olduğunu bilerek kadınları bütüncül olarak ele alması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Cervantes kişilik ölçeği, dismenore, kişilik özelliği.

ABSTRACT

Aim: This study aimed to evaluate the relationship between dysmenorrhea and personality traits in university students.

Methods: The research was cross-sectional. The research sample comprised 2,426 female students. The sample of this study comprised 772 students, determined by power analysis. The Participant Presentation Form and the Cervantes Personality Scale were used for data collection, and arithmetic mean, standard deviation, chi-square, independent samples t test, Pearson’s correlation test, and Cronbach’s alpha reliability analysis were used for evaluating the data.

Results: It was determined that 85% of the students experienced dysmenorrhea. It was found that students between the ages of 19 and 25 had more dysmenorrhea than those 18 and under. In addition, it was found that as students moved from emotionally balanced to neuroticism and from inconsistent personality traits to consistent personality traits, dysmenorrhea increased ($p = 0.001$).

Conclusion: The study found that the majority of students experienced dysmenorrhea and dysmenorrhea was more prevalent in emotionally neurotic and coherent individuals. It is recommended that the health staff should approach women in a holistic way by knowing that dysmenorrhea affects personality traits.

Keywords: Cervantes personality scale, dysmenorrhea, personality trait.

* N Şener, Araş. Gör.
Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Elazığ
Yazışma Adresi / Address for Correspondence:
Nurdilan Şener, Aras. Gör.
Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi
Tel: 0 424 237 00 00 (4573) Faks: 0 424 212 88 91
e-posta: nurdilansener@outlook.com

** S Timur Taşhan, Prof. Dr.
İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Doğum Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Malatya
e-posta: setimur@gmail.com

Dismenore kadınlar arasında yaygın görülen, kadınların günlük yaşam aktivitelerinde, aile, okul ve sosyal yaşantılarında sorunlara neden olarak yaşam kalitesini olumsuz etkileyen önemli bir üreme sağlığı sorunudur.⁽¹⁻⁴⁾ Dünyada, dismenore prevalansı %58-%85 arasında iken,⁽⁵⁻⁹⁾ ülkemizde yapılan çalışmalarda, dismenore sıklığı %54-98 arasında değişmektedir.^(1,3,4,10-13) Dismenoreyi bir çok faktör etkilemektedir. Bunlar yaş, sigara, yüksek beden kitle indeksi, erken menarş yaşı, parite, uzun ve yoğun menstrual kanama, ailesel dismenore öyküsünün olması gibi faktörlerdir.^(1,14,15)

Dismenore ağrılı menstruasyon anlamına gelmekte olup, tanısı kişinin menstruasyon sırasında ağrı hissettiğini söylemesiyle konmaktadır.⁽¹⁶⁾ Ağrı sübjektif bir veridir. Ağrıyı algılama, tanılama ve ağrıya karşı verilen tepkiler kişilik özelliklerine göre farklılık gösterebilmektedir.^(17,18) Kişilik doğuştan gelen ve çevresel faktörlerle etkileşimle şekillenen, değişmesi güç özellikler bütünüdür.⁽¹⁹⁾ Kişilik, içgüdüsel olarak gelişen ve yaygın olarak bireyin davranışlarına hâkim olan, biyolojik yapıdan ve tecrübelerle öğrenilenleri kapsayan, bireylerin algılama, öğrenme, düşünme, başa çıkma ve tepkilerini etkileyen birbiriyle ilişkili bir kavramdır.⁽²⁰⁾ Kişilik özellikleri durumlar karşısında verilen tepkileri etkiler. Bireyler, olaylara kişilik özellikleri doğrultusunda yanıt vermekte ve baş etme yollarını ona göre belirlemektedir.⁽²⁰⁾ Kişilik özellikleri dolayısıyla bireylerin sağlık-hastalık algılayışını etkilemektedir. Kişilik özellikleri kişisel farklılıklar gösterebildiği için sağlık-hastalık durumlarında verilen tepkilerde farklılık gösterebilmektedir.^(21,22) Örneğin, olumsuz duygulara meyilli kişilik özelliklerine sahip kalp hastası bireylerin genel sağlık durumlarındaki iyileşmeye rağmen, hastaların bu iyileşmeyi kabullenmemiş oldukları ve zihinsel olarak tedaviyen yarar sağlamadıkları gözlemlenmiştir.⁽²³⁾

Hemşirelik mesleğinin, toplumda var oluş nedenlerinden biri insanın varlığını bir bütün olarak ele alabilmek ve onu tüm yönleri ile tanımlayabilmektir.⁽²⁴⁾ Dismenore oldukça fazla görülen menstrual semptomlardandır.⁽²⁵⁾ Dismenorenin görülmesinde birçok neden sayılabilirken, bazı kişilik tiplerinin de ağrıya yatkınlığı artırdığı bilinmektedir. Örneğin, kişilik tipi telaşlı-coşkulu-aceleci-sabırsız olanların menstruasyon sırasında sessiz sabırlı olanlara göre daha fazla dismenore yaşadıkları belirtilmektedir.⁽¹²⁾ Bu nedenle ağrıya olan yaklaşımlarda kişilik özelliklerinin de ele alınması gerekmektedir.^(14,26) Hemşirenin bireylere bütüncül yaklaşabilmesi ve kişilere daha etkin bakım verebilmesi için dismenore ile kişilik özellikleri ilişkisinin ortaya çıkarılması gerekmektedir.⁽¹²⁾ Ancak yapılan araştırmalarda dismenore ile kişilik bozuklukları daha çok ele alınırken,^(27,28) kişilik özelliği ile dismenore arasındaki ilişki sınırlı sayıda incelenmiştir.⁽¹²⁾

Dismenore ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin ortaya konulması hemşirelik bakımına yöne verecek ve kişinin dismenoreye yanıtını değiştirebilecek girişimlere kanıt oluşturacaktır. Bu nedenle bu araştırma üniversite öğrencilerinde dismenore ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın soruları:

- Üniversite öğrencilerinde dismenore prevalansı nedir?
- Dismenore ile kişilik özellikleri arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma kesitsel olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, bir devlet üniversitesinin merkez kampüsünde lisans düzeyinde ve normal öğretimde öğrenim gören 2.426 kız öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini yapılan güç analizine göre 0.05 etki büyüklüğünde ve %5 yanılma düzeyi ile belirlenen %95 güven aralığında %98 oranla evreni temsil gücüne sahip 772 kız öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmada küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Her bir fakülte ve yüksekokul küme olarak belirlenmiş alınacak öğrenci sayısı okulların evrendeki ağırlıkları ile orantılandırılarak bulunmuştur. Araştırmaya fakültelerden sırasıyla sağlık yüksekokulundan 68, eğitim fakültesinden 242, İslami ilimler fakültesinden 148, mühendislik ve mimarlık fakültesinden 14, iktisadi ve idari bilimler fakültesinden 88 ve fen edebiyat fakültesinden 212 öğrenci dâhil edilmiştir. Fakülteler ve yüksek okuldan araştırmaya dahil edilen öğrenciler olasılıksız örnekleme yöntemlerinden gelişigüzel örnekleme yöntemi kullanılarak örnekleme alınmıştır. Araştırma rastgele seçilen sınıflarda yürütülmüştür. Araştırma sırasında 55 öğrenci veri toplama formunu eksik doldurduğu için örnekleme dışı tutulmuştur. Örnekleme sayısı tamamlanincaya kadar veri toplama sürecine devam edilmiştir.

Üniversite- nin Fakülte ve Yüksekokul- ları	Evrendeki sayı (N)	Örnekleme- deki sayı (n)	Örnekleme- deki Yüzde (%)
Eğitim Fakültesi	763	242	31.3
Fen Edebiyat Fakültesi	665	212	27.5
İktisadi İdari Bi- limler Fakültesi	274	88	11.4
Mühendis- lik-Mimarlık Fakültesi	47	14	1.8
İslami İlimler Fakültesi	459	148	19.2
Sağlık Yüксе- kokulu	218	68	8.8
Toplam	2426	772	100.0

Araştırmaya dâhil edilme kriterleri:

- Aktif olarak öğrenciliğe devam ediyor olma,
- Bekâr olma,
- Düzenli adet görüyor olma (22-35 gün aralığında),
- Herhangi bir jinekolojik hastalığı olmama,
- Herhangi bir psikiyatrik tanı almamış olma ve psikiyatrik ilaç kullanmamış olma

- Herhangi bir hormonal kontraseptif yöntem kullanmıyor değildir.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında, “Katılımcı Tanıtım Formu” ve “Cervantes Kişilik Ölçeği (CKÖ)” kullanılmıştır.

Katılımcı tanıtım formu

Araştırmacı tarafından literatürden yararlanılarak geliştirilen katılımcı tanıtım formu öğrencilerin sosyodemografik (yaş, gelir düzeyi, boy, kilo, menstruasyon süresi) özelliklerini içermektedir.^(12,29,30) Ağrı sübjektif bir kavram olup, kişiden kişiye değişiklik gösterebilmektedir, ayrıca ağrıyı ölçen özel bir ölçü birimi bulunmamaktadır. Bu nedenle araştırmada öğrencilerin dismenore yaşama durumları ve dismenore şiddeti Görsel Kıyaslama Ölçeği (GKÖ) yatay kullanılarak belirlenmiştir. GKÖ'den 0 puan alanların dismenore yaşamadığı kabul edilmiştir. GKÖ'den 1-3 arasında puan alan öğrenciler hafif dismenore, 4-7 puan alanlar orta düzeyde dismenore ve 8-10 arasında puan alan öğrencileri ise şiddetli dismenore yaşadığı kabul edilmiştir. Katılımcı Tanıtım Formu'nun anlaşılabilirliğini değerlendirmek üzere 10 öğrenci üzerinde ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama sonucu katılımcı tanıtım formunda herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir.

Cervantes Kişilik Ölçeği (CKÖ)

Castelo-Branco ve ark. (2008) tarafından, kadınların kişilik özelliklerini değerlendirmek amacıyla geliştirmiştir.⁽³¹⁾ Ülkemizde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması Bal ve Şahin (2011) tarafından yapılmıştır.⁽²⁰⁾ Ölçekteki her soru bireyin kendi deneyimlerine göre yanıtlanmaktadır. Ölçek 20 sorudan oluşan altı likert tipte bir ölçektir. Ölçekteki her bir madde 0'dan 5'e kadar puanlanmış olup verilen yanıtlara göre değerlendirme yapılmaktadır. Ölçeğin üç alt boyutu bulunmaktadır. Alt boyutları dışa/içer dönük olma, duygusal denge/nörotizm ve tutarlı/tutarsız olma.

Dışa/içer dönük olma alt boyutu 1., 4., 7., 10., 15. ve 18. sorulardan oluşmaktadır. Dışa/içer dönük olma alt boyutundan düşük 0 en yüksek 35 puan alınabilmekte, 0 puan en dışa dönük, 35 puan ise en içer dönük kişiliği göstermektedir. Duygusal denge/nörotizm alt boyutu 2., 5., 8., 11, 13., 16. ve 19. sorulardan oluşmuştur. Duygusal denge/nörotizm alt boyutundan alınabilecek en düşük 0 puan en duygusal dengeli olan ve en yüksek 35 puan nörotik/duygusal olarak en dengesiz olan kişiliği göstermektedir. CKÖ Tutarlı/tutarsız olma alt boyutunu ise 3., 6., 9., 14., 17., ve 20. Sorular oluşturmaktadır. Tutarlı/tutarsız olma alt boyutundan alınabilecek puan 0 ile 30 arasında değişmekte olup, 0 puan sorulara en tutarlı yanıt veren kişiliği, 30 puan ise en tutarsız yanıt veren kişiliği göstermektedir.⁽²⁰⁾ Cervantes Kişilik Ölçeği'nin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı dışa/içer dönük olma boyutu için $\alpha=0.97$; duygusal denge/nörotizm boyutu için $\alpha=0.81$; tutarlı/tutarsız olma boyutu için $\alpha=0.71$ olduğu belirtilmiştir. Araştırmamızda Cronbach Alfa

güvenirlik katsayısı dışa/içer dönük olma boyutu için $\alpha=0.49$; duygusal denge/nörotizm boyutu için $\alpha=0.62$; tutarlı/tutarsız olma boyutu için $\alpha=0.62$ olarak bulunmuştur. Ölçek toplam Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise 0.74 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Veriler 1 Şubat-1 Mart 2017 tarihleri arasında, haftanın rastgele günlerinde bir devlet üniversitesi kampüsünde, yüz yüze görüşme tekniğiyle, sınıf ortamında ve ders öncesi katılımcıların kendisi tarafından formların işaretlemesiyle toplanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesi SPSS (Statistical Packag for the Social Sciences) 22.0 paket programını kullanılarak bilgisayar ortamında yapılmıştır.⁽³²⁾ İstatistiksel değerlendirmede öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini belirlemek için sayı, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma kullanılmıştır. CKÖ güvenilirlik kat sayısını hesaplamak amacıyla Cronbach Alfa güvenilirlik analizi, dismenore şiddeti ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için pearson kolerasyon testi, sosyodemografik özellikler ile menstruasyon özelliklerinin karşılaştırılmasında ki-kare testi ve dismenore ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır.⁽³³⁾ İstatistiksel anlamlılık $p<0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılığı

Araştırmada Cervantes Kişilik Ölçeği'nin dışa/içer dönük olma alt boyutu Cronbach alfa güvenilirlik katsayısının 0.49 olarak bulunması araştırmanın sınırlılığını oluşturmuştur.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapıldığı üniversitenin Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan (No. 605.01, Tarih: 30.01.2017) etik onay ve kurumdan yazılı izin alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerden bilgilendirilmiş sözel onam alınmıştır.

Bulgular

Üniversite öğrencilerinde dismenore yaşama durumu ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın bulguları aşağıda sunulmuştur.

Araştırmada öğrencilerin sosyodemografik özellikleri incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 21.22 ± 2.4 ve %83.4'ünün 19-25 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %54.1'i gelirinin giderinden az olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %74.4 ile en yüksek oranda 15.5-24.9 aralığında beden kitle indeksine (BKİ) sahip olduğu saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin menstruasyon süresi ortalaması 5.03 ± 1.71 gündür (Tablo 1).

Öğrencilerin dismenore yaşama durumuna ilişkin özelliklerinin

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı

Sosyodemografik Özellikler	n	$\bar{X} \pm SS$
*Yaş		
18 ≤	108 (14)	21.22±2.42
19-25	644 (83.4)	
26 ≥	20 (2.6)	
Gelir durumu		
Gelirim giderimden az.	418 (54.1)	5.03±1.71
Gelirim giderimi karşılıyor.	314 (40.7)	
Gelirim giderimden fazla.	40 (5.2)	
BKİ		
< 18.5	131 (17)	21.12±2.78
18.5–24.9	574 (74.4)	
25≥	67 (8.7)	
Menstruasyon süresi (gün)		
3-5	259 (33.5)	5.03±1.71
6-8	478 (61.9)	
9 ≥	35 (4.5)	
Toplam	772 (100)	

*Yaş (min:17 Max:31)

dağılımı Tablo 2’de verilmiştir. Öğrencilerin %85.4’ü menstruasyon sırasında dismenore yaşadığını belirtmiştir. Dismenore yaşayanların %41.5’i dismenore şiddetini orta olarak ifade etmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Dismenore Yaşama Durumuna İlişkin Özelliklerinin Dağılımı

Dismenore*	n (%)
Var	659 (85.4)
Yok	113 (14.6)
Dismenorenin Şiddeti (s:659)	
Hafif (1-3)	88 (11.5)
Orta (4-7)	321 (41.5)
Şiddetli (8-10)	250 (32.4)
Toplam	772 (100)

*Dismenore Görsel Kıyaslama Ölçeği; ortalaması: 5.43 ±3.2

Araştırmada, öğrencilerin yaş grupları ile dismenore yaşama durumu arasında ($p=0.026$) istatistiksel olarak önemli farklılık olduğu saptanmıştır. Farklılığın 19-25 yaş grubu ile 18 ve altı yaş grubu arasında olan öğrencilerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin gelir düzeyi ($p=0.890$), BKİ’leri ($p=0.761$) ve menstruasyon süreleri ($p=0.723$) ile dismenore yaşama durumları arasında istatistiksel olarak önemli farklılığın olmadığı saptanmıştır (Tablo 3).

Araştırmada, CKÖ Dışa/içe dönük olma alt boyutu puan ortalaması 14.3±5.7, duygusal denge/nörotizm alt boyutu puan ortalaması 20.3±6.4 ve tutarlı/tutarsız alt boyutu puan

Tablo 3. Öğrencilerin Dismenore Yaşama Durumlarının Sosyodemografik ve Menstrual Özelliklerine Göre Dağılımı

Sosyodemografik ve Menstrual Özellikler	Dismenore		İstatistiksel Test ve Anlamlılık
	Var	Yok	
	n (%)	n (%)	
Yaş			
18 ≤	83 (12.6)	25 (22.1)	$\chi^2=7.330$ $p=0.026$
19-25	559 (84.8)	85 (75.2)	
26>	17 (2.6)	3 (2.7)	
BKİ			
< 18.5	113 (17.1)	18 (15.9)	$\chi^2=1.169$ $p=0.761$
18.5–24.9	488 (74.1)	86 (76.1)	
25≥	58 (8.8)	9 (8.0)	
Menstruasyon süresi/gün			
3-5	218 (33.1)	41 (36.3)	$\chi^2=0.648$ $p=0.723$
6-8	410 (62.2)	68 (60.2)	
9 ≥	31 (4.7)	4 (3.5)	

X²: ki-kare Testi

ortalaması 18.6 ±5.9 olarak bulunmuştur. Ayrıca CKÖ ölçek toplam puan ortalamasının 53.3± 8.5 olduğu saptanmıştır. Araştırmada dismenore yaşayanlar ile CKÖ Dışa/içe dönük olma alt boyutu ve CKÖ ölçek toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak önemli farklılık bulunmamıştır ($p=0.435$). Araştırmada dismenore yaşayan öğrencilerin duygusal denge/nörotizm puan ortalaması 20.94±6.22, yaşamayan öğrencilerin puan ortalaması 16.71±6.65’tir ($p=0.001$). Ayrıca dismenoresi olan öğrencilerin tutarlı/tutarsız olma puan ortalaması 18.22±5.94’ken, olmayan öğrencilerin puan ortalaması 21.18±5.65’tir ($p=0.001$), (Tablo 4).

Araştırmada öğrencilerin dismenore şiddeti ile kişilik özelliklerinin karşılaştırılması Tablo 5’te verilmiştir. Yapılan istatistiksel analizde CKÖ alt boyutu dışa/içe dönük olma kişilik özelliği ile dismenore şiddeti arasında istatistiksel olarak

Tablo 4. Öğrencilerin Dismenore Yaşama Durumu ile Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması

CKÖ	$\bar{X} \pm SS$	DİSMENORE		İstatistiksel Test ve Anlamlılık
		Var	Yok	
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	
Dışa/içe dönük	14.3±5.7	14.43±5.71	13.97±5.94	t= 0.781 p=0.435
Duygusal denge/nörotizm	20.3±6.4	20.94±6.22	16.71±6.65	t= 6.609 p=0.001
Tutarlı/tutarsız	18.6 ±5.9	18.22±5.94	21.18±5.65	t= -3.902 p=0.001
Toplam	53.3± 8.5	53.6±8.5	51.8±8.1	t=1.578 p=0.115

t: bağımsız gruplarda t testi

anlamli ilişki saptanmamıştır ($p=0.686$). CKÖ alt boyutu duygusal denge/nörotizm ile dismenore şiddeti arasında çok zayıf düzeyde pozitif yönde anlamli ilişki olduğu ($p=0.001$; $r: 0.169$), tutarlı/tutarsız olma alt boyutuyla ise çok zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamli ilişki olduğu saptanmıştır ($p=0.001$; $r=0.170$), (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin Dismenore Şiddeti ile Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması

CKÖ Alt Boyutları	Dismenore Şiddeti	
Dışa/içe dönük	$r= 0.015$	$p=0.686$
Duygusal denge/nörotizm	$r= 0.169$	$p=0.001$
Tutarlı/tutarsız	$r= -0.170$	$p=0.001$

r: pearson kolerasyon katsayısı

Tartışma

Dismenore tüm dünyada kadınların çoğunda görülen yaşam kalitesini olumsuz etkileyen önemli bir sağlık sorunudur.⁽¹²⁾ Araştırmamızda öğrencilerin beşte dördünde dismenore saptanmıştır (Tablo 2). Farklı kültürlerde yapılan çalışmalarda dismenore prevalansının %64 ile %85 arasında değiştiği görülmüştür.^(7,34-37) Ülkemizde yapılan çalışmalarda ise, dismenore görülme sıklığı %54-%98'i arasında değişiklik göstermektedir.^(1,3,4,10-13,38,39) Bulgumuz literatür ile benzerlik göstermektedir.

Menarş sonrası ilk yıllarda ovulasyonsuz sikluslar daha fazla görülebilmektedir. Aynı şekilde menopoza yaklaştıkça da aynı durumun gerçekleşmesi beklenir. Dismenore ovulasyonlu sikluslarda üretilen prostaglandinlere bağlı olarak ortaya çıktığı belirtilmektedir.^(40,41) Literatürde yaş ile dismenore arasındaki ilişkiyi gösteren farklı bulgular yer almaktadır. Bazı çalışmalarda, yaş arttıkça dismenorelerin arttığı gösterilirken,⁽⁴²⁻⁴⁵⁾ bazılarında ise ilişki saptanmamıştır.^(12,46,47) Araştırmamızda, 19-25 yaş grubu öğrencilerin 18 ve altı yaş grubu öğrencilerden daha fazla dismenore yaşadıkları saptanmıştır (Tablo 3) ($p<0.05$). Araştırmanın üniversite öğrencileri üzerinde yürütülmesi nedeniyle örneklem grubunun yaş aralığı birbirine yakındır (min:17 Max:31). Bu nedenle yalnızca 19-25 ve 18 ve altı yaş grupları arasında istatistiksel farklılığın ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Araştırmamızda, öğrencilerin menstruasyon süresi ile dismenore yaşama durumu arasında önemli farklılık saptanmamıştır (Tablo 3). Yücel ve ark. (2014) menstruasyon süresi ile dismenore yaşama arasında önemli farklılık bulmamıştır.⁽¹⁾ Pejčić' ve Janković' (2016), Sırbistanda yapmış oldukları çalışmada menstruasyon süresi ile dismenore arasında önemli farklılık olduğu saptamıştır.⁽⁴⁸⁾ Gebeyehu ve ark.'nın (2017), üniversite öğrencilerinde yapmış oldukları çalışmada menstruasyon süresi ile dismenore yaşama arasında önemli farklılık olduğunu saptanmıştır.⁽⁴⁹⁾ Bulgumuz Yücel ve ark.'nın bulgusuyla paralellik gösterirken Pejčić' ve Janković ve Gebeyehu ve ark.'nın çalışma bulgusuyla farklılık göstermektedir. Farklılığın araştır-

manın yapıldığı kültürlerin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Dışa dönük kişilik özelliğini, insanlarla rahat iletişim kurabilen, topluluk içinde olmaktan hoşlanan, iş birliğine açık, sempatik bireyler oluşturmaktadır. İçe dönük kişilik özelliğini ise içine kapanık, sessiz, çevresiyle kolay iletişim kuramayan, sosyal ortamlardan hoşlanmayan, utangaç bireyler oluşturmaktadır.⁽⁵⁰⁾ Bu özellikler bireylerin sağlık/hastalık durumunu etkileyebilmektedir. Ancak araştırmamızda dismenore ile dışa/içe dönük olma arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 4). Aynı zamanda yapılan pearson kolerasyon analizinde de dışa/içe dönük olma kişilik özelliği ile dismenore şiddeti arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 5). Ismawat'nin 2015'te, Endonezya'da üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu bir çalışmada, dışa/içe dönük olma kişilik özellikleri ile dismenore yaşama arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.⁽⁵¹⁾ Bu farklılığın çalışmanın yapıldığı yerin ve ölçüm aracının farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmamızda, dismenore yaşayan öğrencilerin daha fazla nörotik kişilik özelliğine sahip oldukları saptanmıştır ($p<0.05$, Tablo 4). Ayrıca CKÖ duygusal denge/nörotizm alt boyutu ile dismenore şiddeti arasında çok zayıf düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki de saptanmıştır ($p<0.001$). Nörotizm depresyonla doğrudan ilişkili olup hem uyum sağlama hem de sağlık problemlerine neden olabilmektedir.⁽⁵²⁾ Duygusal olarak dengeli kişilik özelliği rahat, özgüven seviyesi yüksek ve sabırlı kişiler olarak tanımlanmaktadır. Nörotik kişiler ise kaygılı, sinirli, içine kapanık, güvensiz olarak tanımlanmaktadır.⁽⁵⁰⁾ Menstruasyon mahrem bir konu kabul edilip dismenore yaşama durumu kadınlar tarafından kolay belirtilememektedir.⁽⁵³⁾ Kişilik özellikleri mahremiyet algısını etkilemektedir.⁽⁵⁴⁾ Liang ve ark. nörotik-anksiyeteli kişilerde daha fazla dismenore görüldüğünü saptamışlardır.⁽⁵⁵⁾ Şahin ve ark. kişilik tipi telaşlı-coşkulu-aceleci-sabırsız olanların sabırlı olanlara göre daha fazla dismenore yaşadıklarını belirtmişler, ancak farkı istatistiksel olarak önemli olmadığını bulmuşlardır.⁽¹²⁾ Bulgumuz Liang ve ark.'nın bulgusuyla uyumludur.

Tutarlılık bir durumun çelişki olmadan sürekli devam etmesi olarak tanımlanmaktadır.⁽⁵¹⁾ Araştırmamızda, tutarlı olanlarda tutarsız olanlara göre daha fazla dismenore görüldüğü saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgumuzla paralel olarak CKÖ tutarlı/tutarsız olma alt boyutu ile dismenore şiddeti arasında çok zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0.001$). Dismenore tanısı en az üç siklus menstruasyonda ağrı görülmesi olarak tanımlanmaktadır.⁽⁵⁶⁾ Dismenorenin bu özelliği kişinin bu durumu yine yaşadığını belirtmesi ve konuya ilişkin tutarlı yanıt vermesini gerektirmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmada, öğrencilerin çoğunluğunun dismenore yaşadığı ve yaşanan dismenore şiddetinin orta düzeyde olduğu, nörotik ve tutarlı kişilik özelliğine sahip öğrencilerde dismenorenin daha fazla görüldüğü saptanmıştır. Hemşirelerin dismenore yaşayan

kadınları bütüncül ele almaları gerekmektedir. Dismenore yaşama durumunda kadınların kişilik özelliklerinin dismenoreyi nasıl algıladıklarının saptanması adına dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Hemşirelerin kadınların dismenore ile baş etmesinde kişilik özelliklerini de göz önünde bulundurarak bakımın bireylere özgü verilmesi ayrıca konu ile ilgili farklı çalışmalarında yapılması önerilebilir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma, için etik komite onayı, Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan alınmıştır (Tarih ve No. 30.01.2017/605.01).	Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the Mus Alparslan University (date and number:30.01.2017/605.01).
Bilgilendirilmiş Onam: Çalışmaya katılan öğrencilerden bilgilendirilmiş gönüllü onam formu imzalatılmıştır.	Informed Consent: Informed consent form was signed from the students who participated in the study.
Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.	Peer-review: Externally peer-reviewed.
Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması olmadığını belirtmiştir.	Conflict of Interest: No conflict of interest was declared by the author.
Finansal Destek: Bu çalışma için herhangi bir fon desteği alınmamıştır.	Financial Disclosure: Authors did not receive any special funding from public or private institutions to perform this study.
© Telif Hakkı 2020 Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Semahat Arsel Hemşirelik Eğitim ve Araştırma Merkezi (SANERC), Logos Tıp Yayıncılık tarafından yayınlanmaktadır.	
© Copyright 2020 by Koç University School of Nursing Semahat Arsel Nursing Education and Research Center (SANERC). This Journal published by Logos Medical Publishing.	

KAYNAKLAR

- Yücel U, Özdemir R, Gülhan İ, Çeber E, Eser S. İzmir ili Bornova ilçesinin üç kentsel mahallesinde dismenore sıklığı ve etkileyen faktörler: Toplum tabanlı bir çalışma. Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences. 2014;6(2):87-93. Available from: <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-izmir-ili-bornova-ilcesinin-uc-kentsel-mahallesinde-dismenore-sikligi-ve-etkileyen-faktorler-toplum-tabanlı-bir-calisma-69148.html>
- Iacovides S, Avidon I, Bentley A, Baker FC. Reduced quality of life when experiencing menstrual pain in women with primary dysmenorrhea. Acta Obstet Gynecol Scand. 2014;93(2):213-7. doi: 10.1111/aogs.12287.
- Avcı DK, San E. Üniversite öğrencilerinde dismenoreye yaklaşım ve dismenorenin sosyal yaşam ve okul performansına etkisi. Van Tıp Dergisi. 2018;25(2):188-93. doi: 10.5505/vtd.2018.65807.
- Yılmaz FA, Başer M. Dismenorenin okul performansına etkisi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016;5(3):29-33. Available from: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/220039>
- Potharaju J, Usha P. Prevalence of primary dysmenorrhea in young women-an institutional study. J Evolution Med Dent Sci. 2017;6(95):6948-51. doi: 10.14260/jemds/2017/1508.
- Mulneh AA, Nigusie TS, Gebreslasie KZ, Anteneh KT, Kassa ZY. Prevalence and associated factors of dysmenorrhea among secondary and preparatory school students in Debremarkos town, North-West Ethiopia. BMC Women's Health. 2018;18:57. doi: 10.1186/s12905-018-0552-x.
- Helwa HAA, Mitaeb AA, Al-Hamshri S, Sweileh WM. Prevalence of dysmenorrhea and predictors of its pain intensity among Palestinian female university students. BMC Women's Health. 2018;18:18. doi: 10.1186/s12905-018-0516-1.
- Kural M, Noor NN, Pandit D, Joshi T, Patil A. Menstrual characteristics and prevalence of dysmenorrhea in college going girls. J Family Med Prim Care. 2015;4(3):426-31. doi: 10.4103/2249-4863.161345.
- Gulzar S, Khan S, Abbas K, et al. Prevalence, perceptions and effects of dysmenorrhea in school going female adolescents of Karachi, Pakistan. International Journal of Innovative Research and Development. 2015;4(2):235-40. Available from: http://www.internationaljournalcorner.com/index.php/ijird_ojs/article/view/135437/94562
- Yılmaz T, Yazıcı S. Characteristics of dysmenorrhea situations of midwifery and nursing students. Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences. 2008;11(3):1-8. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29416>
- Oksuz E, Sozen F, Kavas E, et al. Usage of analgesics among young girls and dysmenorrhea. Konuralp Medical Journal. 2017;9(3):37-45. doi: 10.18521/ktd.324267. Available from: <https://www.researchgate.net/publication/321119982>
- Şahin S, Kaplan S, Abay H, Akalın A, Demirhan İ, Pınar G. Üniversite öğrencilerinde dismenore yaşama sıklığı ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi. 2015;1(2-3):25-43. Available from: <https://www.researchgate.net/publication/321950931>
- Kısa S, Zeyneloğlu S, Güler N. Üniversite öğrencilerinde premenstrual sendrom görülme sıklığı ve etkileyen faktörler. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2012;1(4):284-97. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/84312>
- Ju H, Jones M, Mishra G. The prevalence and risk factors of dysmenorrhea. Epidemiologic Reviews. 2013;36(1):104-13. doi: 10.1093/epirev/mxt009.
- De Sanctis V, Soliman A, Bernasconi S, et al. Primary dysmenorrhea in adolescents: Prevalence, impact and recent knowledge. Pediatr Endocrinol Rev. 2015;13(2):512-20. Available from: <https://www.researchgate.net/publication/307638403>
- Akduman AT, Budur OÇ. Primer dismenorede tedavi yaklaşımları. Anadolu Klimiği Tıp Bilimleri Dergisi. 2016;21(3):235-40. Available from: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/220490>
- Özveren H, Faydalı S, Gülnar E, Dokuz, HF. Hemşirelerin ağrı değerlendirmesine ilişkin tutum ve uygulamaları. Journal of Contemporary Medicine. 2018;8(1):60-6. doi: 10.16899/gopctd.388195.
- Çöçelli LP, Bacaksız BD, Ovaryolu N. Ağrı tedavisinde hemşirenin rolü. Gaziantep Tıp Dergisi. 2008;14(2):53-8. Available from: <https://eurjther.com/content/files/sayilar/27/buyuk/GMJ-2008-14-2-14.pdf>
- Eryılmaz A, Ercan L. Özel iyi oluşun cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 2011;4(36):139-51. Available from: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/200005>
- Bal DM, Şahin HN. Cervantes Kişilik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi. 2011;8:39-45. Available from: https://www.journalagent.com/kuhead/pdfs/KUHEAD_8_1_39_45.pdf
- Bektaş SÇ, Yazıcı H, Bektaş SÇ, Altun F. Öğretmenlerin kişilik özellikleri ve kişisel sağlık davranışları ile depresif belirtileri arasındaki ilişkiler. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2013;17(1):127-42. Available from: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423871413.pdf>
- Ankan Z, Kuruoğlu AÇ, Beler N, Oral N, Ekim NN, Köktürk O, Levent E. Tüberküloz olgularında hastalığın algılanması ve kişilik özellikleri. Kriz Dergisi. 2000;8(2):39-45. Available from: <https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/63759/754.pdf>
- Dirik G, Şahin G. Kişilik özellikleri, hostilite (düşmanlık, öfke) ve sosyal desteğin miyokard infarktüsü (kalp krizi) geçiren hastaların kaygı ve depresyon düzeyleri ile ilişkisi. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2008;9(15):249-66. Available from: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/214955>
- Demirsoy N, Değirmen N, Kırınhoğlu N. Holizm kavramının sağlık hizmetlerindeki yeri ve önemi. Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law and History. 2011;19(3):164-74. Available from: <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-holizm-kavraminin-saglik-hizmetlerindeki-yeri-ve-onemi-61505.html>
- Faramarzi M, Salmalian H. Association of psychologic and nonpsychologic factors with primary dysmenorrhea. Iran Red Crescent Med J. 2014;16(8):e16307. doi: 10.5812/ircmj.16307
- Tüttüncü R, Günay H. Kronik ağrı, psikolojik etmenler ve depresyon. Dicle Tıp Dergisi. 2011;38(2):257. doi: 10.5798/diclemedj.0921.2011.02.0028.

27. Pirkalani KK, Rad ZT. Evaluation of personality of patients with dysmenorrhea with the help of the millon's clinical multiaxial inventory III. *European Psychiatry*. 2013;28(Suppl. 1):1. doi: 10.1016/S0924-9338(13)76052-8.
28. Huang D, Zhao X, Zhao M. Relationship between premenstrual syndrome and personality traits of female students in a medical college. *China Journal of Health Psychology*. 2018;(1):68-73. Available from: https://caod.oriprobe.com/articles/52756277/Relationship_Between_Premenstrual_Syndrome_and_Per.htm
29. Yılmaz T, Yazıcı S. Characteristics of dysmenorrhea situations of midwifery and nursing students. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*. 2008;11(3):1-8. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29416>
30. Aykut M, Günay O, Gün İ, et al. Biyolojik, sosyo-demografik ve nutrisyonel faktörlerin dismenore prevalansına etkisi. *Erciyes Tıp Dergisi*. 2007;29(5):393-402. Available from: <https://docplayer.biz.tr/17402844-Biyolojik-sosyo-demografik-ve-nutrisyonel-faktorlerin-dismenore-prevalansyna-etkisi.html>
31. Castelo-Branco C, Palacios S, Ferrer-Barriendos J, et al. Understanding how personality factors may influence quality of life: Development and validation of the Cervantes Personality Scale. *Menopause*. 2008;15(5):914-18. doi: 10.1097/gme.0b013e318167b916.
32. IBM. SPSS Sürüm 22.0. Armonk, NY: IBM Corp; 2013.
33. Erdoğan S, Nahcivan N, Esin N. Hemşirelikte araştırma. İstanbul: Nobel Tıp Kitap Evi; 2015. p. 256-70.
34. Ortiz MI. Primary dysmenorrhea among Mexican university students: Prevalence, impact and treatment. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol*. 2010;152(1):73-7. doi: 10.1016/j.ejogrb.2010.04.015.
35. Grandi G, Ferrari S, Xholli A, et al. Prevalence of menstrual pain in young women: what is dysmenorrhea?. *J Pain Res*. 2012;5:169-74. doi: 10.2147/JPR.S30602.
36. Ameade EPK, Amalba A, Mohammed BS. Prevalence of dysmenorrhea among University students in Northern Ghana; its impact and management strategies. *BMC Womens Health*. 2018;18(1):39. doi: 10.1186/s12905-018-0532-1.
37. Helwa HAA, Mitaeb AA, Al-Hamshri S, Sweileh WM. Prevalence of dysmenorrhea and predictors of its pain intensity among Palestinian female university students. *BMC Womens Health*. 2018;18(1):18. doi: 10.1186/s12905-018-0516-1.
38. Kısa S, Zeyneloğlu S, Güler N. Üniversite öğrencilerinde premenstrual sendrom görülme sıklığı ve etkileyen faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2012;1(4). Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/84312>
39. Erdoğan M. Genç kızlarda primer dismenore ve vücut kitle indeksi [master's thesis]. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2013.
40. Taşkın L. Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği. 12th ed. Ankara: Akademisyen Tıp Kitap Evi; 2014.
41. Gün Ç. Dismenore etkilenmişlik ölçeğinin geliştirilmesi [doctoral dissertation]. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2014
42. Erenel ŞA, Şentürk İ. Sağlık meslek lisesi öğrencilerinin dismenore yaşama durumları ve dismenore ile baş etmeye yönelik uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2007;48-60. Available from: http://www.hacettepehemsirelikdergisi.org/pdf/pdf_HHD_38.pdf
43. Gustina T. Hubungan antara usia menarche dan lama menstruasi dengan kejadian dismenore primer pada remaja putri di SMK Negeri 4 Surakarta [doctoral dissertation]. Universitas Muhammadiyah Surakarta; 2015. Available from: <http://eprints.ums.ac.id/38652/17/NASKAH%20PUBLIKASI.oke.tina.pdf>
44. Kızılırmak A, Kartal B, Calpbiniçi P. Prevalence of dysmenorrhea in young women and their coping methods. *Medicine Science International Medical Journal*. 2019;8(2):291-5. doi: 10.5455/medscience.2018.07.8937.
45. Tatyana A, Taiwo OO, Chinedu NC, Ufuoma AA. Dysmenorrhea and impact on Quality of Life. *Journal of Current Medical Research and Opinion*. 2018;1(3). Available from: <http://www.cmro.in/index.php/jcmro/article/view/16/37>
46. Balık G, Üstüner I, Kağıtçı, M, Şahin FK. Is there a relationship between mood disorders and dysmenorrhea?. *J Pediatr Adolesc Gynecol*. 2014;27(6):371-4. doi: 10.1016/j.jpag.2014.01.108.
47. Bahrami A, Sadeghnia H, Avan A, et al. Neuropsychological function in relation to dysmenorrhea in adolescents. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol*. 2017;215:224-9. doi: 10.1016/j.ejogrb.2017.06.030.
48. Pejčić A, Janković S. Risk factors for dysmenorrhea among young adult female university students. *Ann Ist Super Sanita*. 2016;52(1):98-103. doi: 10.4415/ANN_16_01_16.
49. Gebeyehu MB, Mekuria AB, Tefera YG, et al. Prevalence, impact, and management practice of dysmenorrhea among University of Gondar Students, Northwestern Ethiopia: A cross-sectional study. *Int J Reprod Med*. 2017;2017:3208276. doi: 10.1155/2017/3208276.
50. Akar H, Aydın S. Öğretmen adaylarının kişilik özelliklerinin sosyal girişimcilik özelliklerini yordama düzeyi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2015;12:425-36. Available from: <https://docplayer.biz.tr/8526317-Ogretmen-adaylarinin-kisilik-ozelliklerinin-sosyal-girisimcilik-ozelliklerini-yordama-duzeyi-3.html>
51. Ismawati RV. Perbedaan Derajat Dismenore antara Tipe Kepribadian Ekstrovert dan Introvert pada Mahasiswa Pendidikan Dokter Universitas Sebelas Maret [doctoral dissertation]. Universitas Sebelas Maret; 2016.
52. Deborah A, Cobb-Clarka, Stefanie S. The stability of big-five personality traits. *Economics Letters*. 2012;115:11-5. doi: 10.1016/j.econlet.2011.11.015.
53. Kaya ŞŞ. Televizyonda kadın, sağlık ve hastalık. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*. 2011;14(2):117-50. Available from: http://www.sosyolojidernegi.org.tr/s/2300/i/sos_aras_der_2011_2_sahin_kaya_sehriban.pdf
54. Boz H, Kaynar İ, Özen E, Şenyıldız L. AB kişilik tiplerinin internet bankacılığına duyulan güvene etkisi var mıdır? *International Journal of Academic Value Studies*. 2017;3(13):435-44. available from: <https://www.researchgate.net/publication/319227588>
55. Liang W, Zhang Y, Huajun L I, et al. Personality and primary dysmenorrhea: A study using a five-factor model in Chinese university women. *Archives of Neuropsychiatry*. 2012;49:92-5. doi: 10.4274/npa.y5965.
56. Klein JR, Litt IF. Epidemiology of adolescent dysmenorrhea. *Pediatrics*. 1981;68(5):661-4. Available from: <https://pediatrics.aappublications.org/content/68/5/661>